

ТАСДИҚ МЕКУНАМ

Директори Институти фалсафа,
сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи
А. Баҳоваддинови Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон,
д.и.ф., профессор

Маҳмадизода Н.Д.
соли 2024

ХУЛОСАИ

Шуъбаи сиёсатшиносии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи
ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
аз «10» декабри соли 2024

Диссертатсияи Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон дар мавзӯи «Рамзҳои
сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди
идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шуъбаи
сиёсатшиносии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.
Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон омода шудааст.

Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон соли 2008 Донишгоҳи Славянии
Россия ва Тоҷикистонро бо ихтисоси “ҳуқуқшинос” хатм кардааст. Соли
2011 рисолаи номзадии худро дар мавзӯи “Диалог как механизм
разрешения социально-политического конфликта” дифоъ намудааст. Аз
соли 2018 то ин чиниб унвонҷӯ - докторанти шуъбаи сиёсатшиносии
Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон мебошад. Айни замон дар
вазифаи сардори кафедраи фанҳои ҷамъиятии Академияи ВКД
Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият менамояд.

Мушовири илмӣ: Қувватзода С.З. - доктори илмҳои сиёсӣ.

Диссертатсияи докторант Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон дар
маҷлиси муштаракӣ шуъбаи сиёсатшиносӣ ва шуъбаи масоили сиёсии
муносибатҳои байналмилалӣ Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва
ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои
Тоҷикистон муҳокима гардида, барои Ҳимоя тавсия дода шудааст. Дар
муҳокима иштирок доштанд: Маҳмадизода Н.Д. - доктори илмҳои
фалсафа, профессор, Зиёӣ Х.М. - доктори илмҳои фалсафа, профессор,
Муҳаммад А.Н. - доктори илмҳои сиёсӣ, профессор, узви вобастаи
АМИТ, Хидирзода М.У. - доктори илмҳои фалсафа, профессор, Назар
М.А. - доктори илмҳои фалсафа, дотсент, Бедилзода Ҳ.К. - номзоди

илмҳои сиёсӣ, дотсент, Ҳакимов Р.М. - номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсент, Додихудоев Х.А. - номзоди илмҳои сиёсӣ, Сафарализода Х.Қ. - номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсент, Муродов С.А. - номзоди илмҳои сиёсӣ, Сангинов Н.Н. - номзоди илмҳои сиёсӣ, Саидова Ф.С. - номзоди илмҳои сиёсӣ, Саймаҳмадов Л.Н. - ходими илмӣ, Ким В.М. - ходими хурди илмӣ, Саримсаков И.Қ. – ходими хурди илмӣ, Раҳимова Ш.А. лобаранти калони Шуъбаи сиёсатшиносӣ ва Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон – докторант.

Аз рӯйи натиҷаи муҳокимаи диссертатсия хулоса қабул карда шудааст:

Диссертатсияи Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон «Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон», таҳқиқоти комилу анҷомёфтаи илмист, ки дорои аҳамияти назарӣ амалӣ ва навгонии илмӣ мебошад.

Дар шароити муносибатҳои нави ҷаҳонӣ рамзҳо ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нақши бориз дошта, мазмун ва моҳияти онҳо на танҳо маъноӣ маърифатӣ ё ғоявӣ, балки хусусияти амалӣ доранд. Таҳлили назариявии масъалаи мазкур ба он далелат менамояд, ки таваҷҷуҳи олимону пажӯҳишгарони соҳаҳои гуногуни илмҳои сиёсӣ ба масъалаҳои назариявӣ амалии таҳқиқи рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сиёсӣ тадриҷан меафзояд. Зеро ҳама гуна ҳокимият рамзҳои сиёсии худро дорад ва дар шароити алоқамандӣ бо равандҳои ҷамъиятиву сиёсӣ манфиатҳои гурӯҳҳои мухталифи иҷтимоиро дар бар мегирад. Аз ин рӯ, муборизаи манфиатҳо, арзишҳои гурӯҳҳои иҷтимоӣ бештар инъикоси худро дар инкишофи диалектикаи рамзҳои сиёсӣ меёбанд.

Бахусус, зарурияти таҳлилу таҳқиқи рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон барои пайдо намудани ҳисси мусбати ҳамфикрии доимӣ ва таҳкими ҳувияти миллии эътибори шоиста пайдо менамояд. Аз ин лиҳоз, тавсифу арзёбии рамзҳо дар доираи илмҳои сиёсӣ тибқи талаботи замони зарурати объективӣ дошта, барои танзими муносибатҳои нави ҷамъиятӣ ва низоми идоракунии сиёсӣ аҳамияту самараи бештар оварда метавонад.

Рамзҳои сиёсӣ инчунин барои таъмини муоширати байни гурӯҳҳои мухталифи низоми сиёсӣ ва сафарбар намудани акторҳои сиёсӣ шароит муҳайё карда, арзишу манфиатҳои муҳими миллиро метавонанд дар худ таҷассум намоянд. Аз ин рӯ, муҳим будани пажӯҳиши табиати рамзҳои сиёсӣ хусусияти доимӣ дошта дар раванди идоракунии давлатӣ барои муттаҳидӣ ва бедор намудани ҳисси худогоҳии миллии мусоидат менамояд.

Таъсири рамзҳои сиёсӣ ба раванди таъмини ҳамгироии ҷомеа бениҳоят калон буда, онҳо ҳамчун технологияи муҳимми мусоидат ба таъмини ҳувиёт, умумият ва ягонагӣ баромад мекунанд. Маҳз аз ҳамин сабаб ҳама гуна ҳокимият дар фаъолияти худ кӯшиш мекунад, ки аз чунин технология бештар истифода барад. Истифода ва таъсири мақсадноки рамзҳои сиёсӣ ба иттиҳоди ҷомеа чиҳати таъмини дурусти фаъолияти сиёсӣ, устуворӣ ва рушди он аҳаммияти хос дорад.

Муҳиммияти рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сиёсӣ барои инсон хусусияти дараҷавӣ дорад. Албатта, он ҳамчунин ба вазъият, макон, вақт ва низоми идоракунии сиёсӣ вобаста мебошад. Арзиши рамзҳои сиёсӣ ҳамчун аломат аз он иборат аст, ки онҳо барои рушду нумӯи ҷомеа зарурияти хос доранд. Рамзҳои сиёсӣ таҷассумгари аломат ва ё номи ашё, падида, раванд, предмет мебошанд, ки дар мундариҷаи худ анъанҳои таърихӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии давлатиро инъикос менамоянд.

Бояд тазаккур дод, ки маънои арзишҳо дар рамзҳои сиёсӣ ба воситаи муҳим будани онҳо баҳогузорӣ карда мешавад. Онҳо ҳамчун арзиш бояд аз ҷониби мардум эътироф карда шаванд, зеро ки ба вучуд овардани ҳувиёти миллӣ яке аз вазифаҳои рамзҳои сиёсӣ дар низоми идоракунии сиёсӣ мебошад. Ҳамзамон онҳо дар муносибат ба давлат ва сохторҳои мавҷудаи он садоқати шаҳрвандонро афзуда, дар натиҷа ҳувиёти шаҳрвандӣ бо ҳувиёти давлатӣ тавҷам мегарданд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳсу мунозираҳои илмӣ оид ба нақши рамзҳои сиёсӣ дар ташаккули давлатдорӣ миллӣ ва раванди таҳкими соҳибистиклолии Тоҷикистон заминаи воқеӣ дошта, нисбат ба онҳо таҳлилҳои гуногун арзи вучуд доранд. Баъзан ба тавассути чунин гуногунандешиҳо шуруъ аз саҳифаҳои матбуот то баҳсҳои парламентӣ ва оммаи мардум нисбат ба рамзҳои сиёсӣ фикру ақидаҳои гуногун баррасӣ карда мешаванд.

Қайд кардан бамаврид аст, ки таҳлилу таҳқиқи масъалаи рамзҳо ҳамчун технологияи сиёсӣ муҳиммияти илмӣ назариявӣ дошта, барои муайян намудани нақш ва ҷойгоҳи онҳо вобаста ба масъалаҳои ҳадафноки илмӣ-таҳқиқотӣ ва идоракунии давлатӣ муҳим будани мавзӯи мазкурро таъкият бахшида, ба доираи таҳқиқоти илмӣ мақсаднок ворид мебошанд. Омӯзишу таҳқиқи мавзӯи мазкур дар низоми идоракунии давлатӣ барои таҳкими давлатдорӣ миллӣ, ҳувиёти миллӣ ва амалӣ гардонидани сиёсати давлатӣ арзиши иҷтимоӣ сиёсӣ дошта, яке аз муҳимтарин масъалаҳои илмӣ таҳқиқотӣ маҳсуб меёбад, ки дар замони соҳибистиклолӣ зарурати пажӯҳиши нави он ба миён омадааст.

Бо дарназардошти мақсади таҳқиқот дар диссертатсияи мазкур **вазифаҳои зерин** гузошта мешаванд:

- таҳлилу таҳқиқи заминаҳои назариявӣю методологии рамзҳо ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар ташаккули давлатдорӣ ва механизми таъсиррасонии онҳо ба ҳокимият;

- омӯзиши хусусиятҳои таърихӣю сиёсии ташаккули рамзҳои сиёсӣ дар раванди давлатдорӣ миллий ва таҳкими соҳибистиклолӣ;

- баррасӣ ва муайян намудани ҷойгоҳи рамзҳои сиёсӣ дар инкишофи технологияи сафарбарнамоии сиёсии ҳокимият ва вазифаҳои онҳо;

- омӯзишу таҳқиқи истиклоли сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муҳиммӣи қабули рамзҳои сиёсӣ ҳамчун тартиби идоракунии сиёсӣ дар таҳкими давлатдорӣ миллий;

- дида баромадани раванди инкишоф тағйирпазирӣ ва алоқамандии рамзҳои давлатӣ дар тартиби идоракунии сиёсӣ ва меъёрҳои самаранокии он;

- таҳқиқ ва дақиқ намудани рамзҳои сиёсӣ ва мақоми онҳо дар системаи муносибатҳои ҷамъиятӣ ҳамчун механизми сиёсии муттаҳидкунанда ва сафарбарнамоӣ;

- асоснок намудани аҳамияти рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи ташаккули мақсади сиёсии сиёсати давлатӣ дар рушди ватанпарастӣ ва ҳувияти миллий;

- таҳқиқ ва муайян намудани зарурияти рамзҳои сиёсӣ дар коммуникатсияи сиёсии омма: самтҳои асосӣ ва махсусиятҳои идоракунии;

- таҳлил ва асоснокунии рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи идоракунии сиёсӣ ва омили таъсиррасон ба тағйироти ҳокимияти сиёсӣ;

- муайян намудани мақоми идеологияи сиёсӣ дар ташаккули таблиғот ҳамчун технологияи идоракунии сиёсӣ.

Навгониҳои рисолаи илмӣ ба таври зерин мушаххас карда шудаанд:

- таҳлил ва асоснок карда шуд, ки рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар ташаккули давлатдорӣ ва механизми таъсиррасонии онҳо ба ҳокимият таъсири амиқ дошта, омӯзиши онҳо таҳлили ҷанбаҳои амиқи назаривӣю методологиро тақозо менамоянд;

- муайян ва исбот карда шуд, ки рамзҳои сиёсӣ дорои хусусиятҳои таърихӣю сиёсӣ ва иҷтимоӣ хос буда, дар раванди давлатдорӣ миллий ва таҳкими соҳибистиклолӣ марҳилаҳои гуногуни таҳаввулотро вобаста ба дигаргуниҳои ҷомеаҳо паси сар намудаанд;

- муайян карда шуд, ки рамзҳои сиёсӣ дар инкишофи технологияи сафарбарнамоии сиёсии ҳокимият тавассути хусусияти пӯшидаи худ, мазмун, ҳадаф, мақсад ва вазифаҳои муайяни нерӯҳои сиёсиро ифода мекунанд ва ҷанбаи қавӣи вазифавӣ доранд;

- асоснок карда шуд, ки рамзҳои давлатӣ ҳамчун тартиби идоракунии сиёсӣ ифодагари истиқлоли сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, вазифаи муаррификунандагии давлатро дар арсаи байналмилалӣ иҷро мекунанд;

- собит карда шуд, ки инкишоф, тағйирпазирӣ ва алоқамандии рамзҳои давлатӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ василаи бунёдии таҳкими давлатдории миллӣ маҳсуб меёбанд;

- муайян ва асоснок карда шуд, ки рамзҳои сиёсӣ василаи муҳимми таъмини ҳамгироии иҷтимоӣ дар низоми муносибатҳои ҷамъиятӣ буда, вазифаи муттаҳидкунандагӣ ва сафарбарнамоиро иҷро мекунанд;

- собит карда шуд, ки аҳамияти рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи ташаккули мақсади сиёсии сиёсати давлатӣ дар рушди ватанпарастӣ ва қудрати ҳувиятсозӣ, таъмини ҳамгирӣ ва муттаҳидкунандагиро соҳиб буда, дар шароити соҳибистиқлолӣ аҳамияти муҳим доранд;

- таҳлил ва асоснок карда шуд, ки зарурияти рамзҳои сиёсӣ дар коммуникатсияи сиёсии омма ва махсусиятҳои идоракунӣ яке аз василаҳои оммавӣ буда, тавассути онҳо шаклҳои гуногуни фаъолнокии сиёсӣ амалӣ карда мешаванд;

- таҳлил ва муайян карда шуд, ки рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи идоракунии сиёсӣ ва омили таъсиррасон ба тағйиротҳои ҳокимияти сиёсӣ (аз ҷумла ба инқилобҳои ранга) маҳсуб ёфта, тавассути онҳо мақсаду мароми гурӯҳҳои сиёсӣ инъикос мегардад. Дар ин маънӣ онҳо қудрати сафарбарнамоии сиёсии худро ошкор мекунанд.

- таҳқиқ ва муайян карда шуд, ки мақоми идеологияи сиёсӣ дар ташаккули табиғоти рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ ҷоғоҳи хосса дошта, барои фаъолнокии сиёсӣ мардум ва идоракунии давлатӣ мавқеи худро дорад.

Натиҷаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда чунин нишон дода шудааст:

1. Равандҳои таърихӣ сиёсии ҷомеа нишон медиҳанд, ки вобаста бо рушди давлату идораи давлатдорӣ шаклҳои зиёди рамзҳо ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ ва муттаҳиднамоӣ пайдо гардидаанд. Бинобарин, ҷанбаи асосӣ ва аънанавӣ дар ташаккули тасаввуроти асосии инсон оид ба муҳиту оламе, ки ӯро иҳота кардааст, ниёз ба таҳлилу таҳқиқ дорад. Аз ин бармеояд, ки ҷузъи ҷудонашавандаи худшиносии ҳар як халқ, миллат, давлат, рамзҳои сиёсӣ, равандҳои гузариши иҷтимоӣ сиёсӣ, низоми идоракунии сиёсии онҳо мебошад.

2. Механизмҳои таъсири рамзҳо дар татбиқи ҳокимият бо масъалаи таносуби ақлӣ ва ирратсионалӣ дар рафтори оммавӣ робитаи қавӣ доранд. Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун низоми идоракунии сиёсӣ ба аъзои ҷомеа ва вазъи

низомии сиёсӣю арзишҳои он низ бетаъсир буда наметавонанд. Аз ин рӯ, ҳар як низомии сиёсӣ манфиатдор аст, ки на танҳо рамзҳои сохтаву муаррифӣ намояд, балки образи онҳоро дар зехну тафаккури мардум ҷой намуда, раванди сотсиализатсияи сиёсии онҳоро таъвият бахшад. Ба андешаи мо, рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ нишонаҳое мебошанд, ки мутааллиқ ба ашё ва предмете, ки вазифаи коммуникатсиониро байни шахс ва ҷомеа иҷро мекунад.

3. Ташаккули таърихию сиёсӣ, моҳият ва мазмунӣ рамзҳо ҳамчун низомии идоракунии сиёсӣ дар асоси инкишофи технологияи муосири ҳокимият дар низомии анъанаи сиёсии ватанӣ ва хусусиятҳои амалияи ҳокимият заминагузори карда шудааст. Дар ин раванд рамзҳои сиёсӣ (аломату нишонаҳо) воситаи муттаҳид ва сафарбар намудани инсонҳо мебошанд. Мавриди қайд аст, ки инсон ба ин ашёву предметҳои бечон, ки дар онҳо рамзҳо ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дарҷ ёфтаанд, умеди қудрату низомии идоракунии сиёсиро дармеебанд.

4. Истиқлоли сиёсӣ хосияти мушаххас дошта, ба макон, замон ва низомии арзишҳо таъя мекунад. Дар ин раванд рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ ва муттаҳиднамоӣ мақоми хос дошта, ба сифати арзиши сиёсии дорои аҳамияти махсус баромад мекунад. Истиқлоли сиёсӣ дар ҳаёти сиёсии ҷомеа тағйироти куллиро ба миён меорад. Махсусан, интиҳоб ва тасдиқи рамзҳои сиёсӣ ҳамчун низомии идоракунӣ яке аз вазифаҳои умумимиллӣ дар роҳи пешрафти иҷтимоии кишвар ба шумор меравад. Рамзҳои сиёсӣ барои барҳам додани қафомонии иҷтимоию сиёсӣ, иқтисодӣ, сафарбарнамоии нерӯи ҷомеа барои ба даст овардани мақсадҳои гузошташуда, аҳамияти муҳим доранд.

5. Инкишоф, тағйирпазирӣ ва алоқамандии рамзҳои сиёсӣ ҳамеша хусусиятҳои худро доранд. Махсусан нақши рамзҳо дар сафарбарнамоии сиёсӣ, муттаҳиднамоии омма ва ташаккули ҳувияти миллӣ басо назаррас мебошад. Маҳз ба воситаи рамзҳои сиёсӣ ҳисси ҳудодоҳии мардум баланд гашта, раванди созандагӣю бунёдкорӣ суръати тоза мегирад. Рамзҳои сиёсӣ дар муайяннамоии воқеияти сиёсӣ, маънидокунии нақши сиёсат ва ҳимояи манфиатҳои миллӣ саҳми бориз доранд. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди ба даст овардани истиқлоли сиёсӣ аз ҷониби давлату ҳукумат вобаста ба масъалаҳои рамзҳо ҳамчун технологияи муттаҳиднамоӣ ва идоракунии сиёсӣ таваҷҷуҳи махсус зоҳир мегардад, ки ин ҳамоно инъикоскунандаи истиқлоли томи кишвар ба ҳисоб меравад.

6. Рамзҳо ҳамчун омили сиёсӣ барои дарки ҷомеа ва идоракунии давлатии он аҳамияти воқеӣ доранд. Гуногунрангии ин мафҳум, аз ҷумла ба воситаи он ифода намудани умумияти этникӣ ва умумияти сиёсӣ ва

вазифаҳои он то ҳанӯз идома дорад. Хусусиятҳои муҳими рамзҳои сиёсиро дар давлатҳои миллӣ идеяи муттаҳидкунандаи он ташкил медиҳад. Онҳо дар раванди давлатдории миллӣ шакли муосири хувияти дастҷамъонаро рушд дода, инкишофи онро таъмин менамоянд. Рамзҳои сиёсӣ дар таҳкими худшиносии миллӣ як омили сафарбарнамоии сиёсӣ мебошанд, ки дар асоси он ҳисси ватанхоҳию ватанпарастии шаҳрвандон ташаккул меёбад.

7. Аҳамияти рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи ташаккули мақсади сиёсии сиёсати давлатӣ дар ташаккули худшиносӣ ва хувияти миллӣ дар шароити соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон баёнги мавҷудияти миллати соҳибдавлати тоҷик, иттиҳоди сарҷамъии он ва рамзи худшиносии миллӣ мебошад. Пажӯҳиши ин масъала дар рафти ҳаёти ҷамъиятии кишвари мо нишон медиҳад, ки баъд аз ба даст овардани истиқлоли сиёсӣ рамзҳои сиёсӣ, дар маҷмӯъ, тамоми дигаргуниҳои нави миллиро таҷассум намудаанд. Таҳлилу таҳқиқ ва муқоисаи рамзҳои сиёсӣ дар шаклу мазмун бо дигар рамзҳои замони советӣ фарқ намуда, ки имрӯз ба омӯзиши муҳимияти онҳо мусоидат менамояд.

8. Вазъи имрӯзи ҷаҳони муосир тақозо менамояд, ки ба зарурияти рамзҳои сиёсӣ дар коммуникатсияи сиёсии омма ва махсусиятҳои идоракунии давлатии онҳо таваҷҷуҳи хоса дошта бошем. Андешаронӣ вобаста ба таҳлилу таҳқиқи рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоӣ ва идоракунии сиёсӣ дар раванди давлатдории миллӣ амали далелноки иҷтимоию сиёсӣ аст, ки дар асоси таҳлили ҳолати умумӣ, муҳимият ва таъсири рамзҳои сиёсӣ дар таҳқиқоти мазкур асоснок карда шудааст. Дар баробари ин, омӯзишу таҳқиқи рамзҳои сиёсӣ ва тарзи дурусти истифодабарии онҳо яке аз масъалаҳои мубрами илмӣ ба ҳисоб меравад, ки ҷиҳати худшиносии миллӣ ва таҳкими истиқлоли давлатӣ ҳамеша мавриди таваҷҷуҳи давлатмardon, пажӯҳишгарон ва кормандони соҳаи идеологӣ бояд қарор дошта бошанд.

9. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки «инқилобҳои ранга» худ рамз ва нишонаҳои махсусе доранд, ки технологҳои сафарбарнамоии сиёсӣ барои амалӣ гардонидани мақсадҳои худ онҳоро дар шаклҳои мухталиф истифода мебаранд. Маълум аст, ки чунин инқилобҳо вобаста ба сатҳи зиндагӣ, тарзи ҳаёт ва менталитети ҳар як миллату халқият хусусияти хоси худро дошта, на танҳо ҳаёти осоиштаи мардумро аз байн мебаранд, балки бисёре аз кишварҳоро ба бесарусомонӣ оварда мерасонанд. Нақши рамзҳои сиёсӣ ҳамчун омили таъсиррасон ба тағйироти ҳокимияти сиёсӣ ва «инқилобҳои ранга» хеле назаррас буда, вобаста ба хусусиятҳои бевоситаи кишварҳои ҷудогона амалӣ мегарданд. Махсусан, истифодаи рангҳои ҷудогонаи сафед, норинҷӣ, сурх, сабз, зард ва ғ. дар нишону аломат, ашё ва предметҳои

гуногун натиҷаи дар амал истифода намудани технологияи сафарбарнамоӣ ва муттаҳидкунии сиёсӣ мебошад.

10. Идеологияи сиёсӣ пояи асосии сиёсат ва мавқегирии вазифавии нақши акторҳо дар соҳаи ҳокимият мебошад, ки дар аксарият ҷомеаҳо доираи маҳдуди инсонҳоро дар бар мегирад. Бояд қайд намуд, ки нақши рамзи сиёсиро метавонад ҳуди сарвари сиёсӣ иҷро намояд ва дар амали намудани технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ ва идоракунии давлатӣ мавқеи ҳудро дошта бошад. Ҳуди ному насаби ӯ метавонад ба рамз мубаддал гардад ва зиддиятҳои гуногунро, ки дар дохили ҳаракатҳои сиёсӣ мавҷуд аст, аз байн барад. Имрӯз ҳамаи мо вазифадорем, ки барои фароҳам овардани имконияти расидан ба қуллаҳои баланди истиқлоли сиёсӣ, иқтисодӣ, фикрӣ, фарҳангӣ, таъмини шароит барои зиндагии шоиста кӯшиш намоем. Ҳамаи инро ба назар гирифта, мақоми сарвари сиёсиро дар ташаккули таълимоти технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар бораи рамзҳои сиёсӣ барои ҳифзи манфиатҳои миллӣ ва боло бардоштани ҳисси масъулиятшиносии шаҳрвандон мавриди талилу барраси бояд қарор диҳем.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки дар диссертатсия вобаста ба мақоми рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ ва таҳкими соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон хулосабардорӣ карда шудааст.

Муҳимияти диссертатсияи мазкур, пеш аз ҳама, дар масъалагузорию рамзҳои сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ ва сафарбарнамоии сиёсии оммаи мардум барои тарбияи ватанпарастию ҳувиятсозӣ муайян мегардад.

Таҳқиқи назариявиро амалии мавзӯи мазкур нишон медиҳад, ки роҳи равиш ва маҷмуи истифодаи методҳои гуногуни илмӣ вобаста ба пажӯҳиши рамзҳо ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ ва механизми таъсиррасонии онҳо ба ҳокимият имкон медиҳанд, ки қорҳои илмӣ таҳқиқотӣ дар ин самт ҷоннок карда шаванд. Ҳамзамон, вобаста ба равандҳои соҳибистиклолӣ ва идоракунии давлатӣ вазифа, методҳои таъсиррасонӣ ва ҳамбастагии рамзҳо бо ҳокимият муҳимияти назариявиро амалӣ пайдо намуда, моҳияти таҳқиқотро муайян ва асоснок менамоянд.

Пешниҳодот ва хулосаҳои асосии диссертатсия имкон дорад дар раванди таълими курсҳои махсус оид ба рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ ва идоракунии давлатӣ, дар сиёсатшиносӣ, таърихи сиёсӣ, сотсиологияи сиёсӣ ва фаъолияти идораҳои давлатию дигар муассисаҳо истифода шаванд.

Муаллиф дар ҳамаи марҳилаҳои таҳқиқот иштирок намуда, натиҷаҳои пажӯҳиши ҳудро дар шакли монография ва мақолаҳои илмӣ ҷоп намудааст. Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар 2 – монография ва 18

– мақолаи илмӣ муаллиф чоп гардидаанд, ки онҳои мазмунӣ асосии таҳқиқоти диссертациониро баён менамоянд.

Монографияҳо:

1. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ дар раванди ташаккули давлатдорӣ миллий (Таҷрибаи таҳлили иҷтимоӣ сиёсӣ). – Душанбе: ЭР-граф, 2020. -196 с.

2. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ ва мақоми онҳо дар низоми муносибатҳои ҷамъиятӣ (таҷрибаи Тоҷикистон). – Душанбе: Дониш, 2021.- 114 с.

Мақолаҳои илмӣ:

1. Муҳаммад С.А. Рамзҳо ҳамчун падидаи иҷтимоӣ сиёсӣ: мафҳум ва хусусиятҳои илмӣ назариявӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №4, Душанбе. - 2020 – С. 326-330.

2. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ : шакл, мазмун ва муҳимияти онҳо [Матн] Муҳаммад С.А. // Ахбори АИ Ҷумҳурии Тоҷикистон шуъбаи илмҳои ҷамъиятшиносӣ. №1, Душанбе. - 2019. - С.33-34.

3. Муҳаммад С.А. Асосҳои назариявӣ методологии рамзҳо ҳамчун зухуроти иҷтимоӣ сиёсӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳовиддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. №1, Душанбе. – 2020. - С . 97-99.

4. Муҳаммад С.А. Нақши рамзҳои сиёсӣ дар раванди низоъҳои сиёсӣ [Матн] Муҳаммад С.А. / Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №1, Душанбе,- 2020. – С.1-9.

5. Муҳаммад С.А. Хусусиятҳои бевоситаи аломат ва рамзҳо дар ҳаёти иҷтимоӣ сиёсӣ чомеа [Матн] Муҳаммад С.А. // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. №2, Душанбе. - 2020. – С.1-6.

6. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун нишонаи истиқлолияти том ва таҳкими давлатдорӣ миллий [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №2, Душанбе. - 2020. – С. 53-56.

7. Муҳаммад С.А. Заминаҳои назариявӣ методологии рамзҳои сиёсӣ ҳамчун объекти таҳқиқоти илмӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. №1, Душанбе. - 2020. – С. 295- 297.

8. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ ва мақоми онҳо дар системаи муносибатҳои ҷамъиятӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №3, Душанбе. - 2020 - С. 40-51.

9. Муҳаммад С.А. Нақши рамзҳои сиёсӣ дар раванди низоъҳои сиёсӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №1, Душанбе.- 2020. – С. 48-49.

10. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ ва вазифаҳои онҳо дар татбиқи

ҳокимияти сиёсӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №4, Душанбе. - 2020. - С. 48-49.

11. Муҳаммад С.А. Баъзе хусусиятҳои аломат ва рамзҳо дар баланд бардоштани ҳисси ватандӯстӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Ахбори АИ Ҷумҳурии Тоҷикистон. Шуъбаи илмҳои ҷамъиятшиносӣ. №1, Душанбе.- 2020. – С. 33-34.

12. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ ва “инқилобҳои ранга” [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №3, Душанбе. - 2021. - С. 89-93.

13. Муҳаммад С.А. Истиқлолият, ҳокимият ва рушди рамзҳои сиёсӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳовиддинови АМИТ. №4, Душанбе, - 2021. - С.107-111.

14. Муҳаммад С.А. Нақши рамзҳои сиёсӣ дар ташаккули худшиносӣ ва ҳувияти миллӣ. [Матн] Муҳаммад С.А. // Нашрияхи КАО ва ФР: Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №1, 2021. – Душанбе, 2021. – С. 51-59.

15. Муҳаммад С.А. Муҳимият ва зарурати рамзҳои сиёсӣ дар замони соҳибистиклолӣ. [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №1, 2022. – Душанбе, 2022. – С. 66-71.

16. Муҳаммад С. А. Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун падидаи равобиги ҷамъиятӣ [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №4, Душанбе. - 2021. - С. 57-59.

17. Муҳаммад С.А. Рамзҳои сиёсӣ ва зарурияти онҳо дар ҷомеа [Матн] Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №2, Душанбе. - 2021. - С. 55-60.

18. Зокиров Г.Н. Муҳаммад С.А. Ҷойгоҳи рамзҳои сиёсӣ дар ташаккули худшиносӣ ва ҳувияти миллӣ [Матн] Зокиров Г.Н., Муҳаммад С.А. // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. №2, Душанбе.- 2023. - С. 23-28.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон «Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» пажӯҳиши комилу анҷомёфта мебошад.

Автореферат ба мазмун ва мухтавои диссертатсия мувофиқ мебошад.

Истифодаи мавод ва усул, инчунин методологияи таҳқиқоти гузаронидашуда ба ихтисоси 23.00.02 - ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мувофиқ мебошад. Диссертатсия аз рӯи натиҷаҳои бадастомада, татбиқи амалӣ ва тартиби омодаسازی ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Федератсияи Россия мувофиқат мекунад.

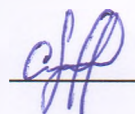
Диссертатсияи Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон «Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба ҳимоя барои дарёфти унвони илмии доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ (илмҳои сиёсӣ) тавсия дода мешавад.

Хулоса дар маҷлиси муштаракӣ шӯъбаи сиёсатшиносӣ ва шӯъбаи масоили сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз «10» декабри соли 2024 қабул шудааст.

Дар маҷлис 16 нафар иштирок доштанд.

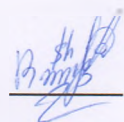
Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 16 нафар; «муқобил» - нест; «бетараф» - нест. Протоколи № 22 аз «10» декабри соли 2024.

Мудирӣ шӯъбаи сиёсатшиносии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
Номзади илмҳои сиёсӣ

Муродов С.А.

Котиби илмӣ шӯъбаи сиёсатшиносии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Раҳимова Ш.А.

Имзои Муродов С.А. ва Раҳимова Ш.А. - ро тасдиқ мекунам.

Нозири калони шӯъбаи кадрҳои Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Абдурахмонзода Б.А.